

1. LECKE

a Maďarská abeceda

a, á, b, c, cs [č], d, dz, dzs [dž], e, e, f,
g, gy [dʰ], h, i, í, j, k, l, ly [j], m, n,
ny [ň], o, ó, ö, ő, p, r, s [š], sz [s], t, ty
[tʰ], u, ú, ü, ű, v, z, zs [ž]

V zátvorkách je uvedená výslovnosť.
V slovách cudzieho pôvodu sa
vyskytujú aj písmená ch, q, w, x, y,
napr.: technika, Don Quijote, kilowatt,
textil, nylon.

b Výslovnosť a pravopis

Charakteristická pre maďarčinu je
výslovnosť samohlások. Samohlásky i,
o, u, í, ó, ú vyslovujeme tak ako v
slovenčine. Dĺžka v týchto prípadoch
označuje aj v maďarčine dlhú
samohlásku. Samohlásky **a, á**, tiež **e, é**
vyslovujeme trochu ináč ako v
slovenčine.

a — je viac zatvorená, tvorí sa v
spodnej zadnej časti ústnej dutiny, bližšie k o: magyar [maďar]. Magyarul beszélék [maďarul
besélek].— *Hovorím po maďarsky.*

á — sa vyslovuje podobne ako slovenské á, napr.: május [május] — *máj*.

Skúste vysloviť tieto hlásky: á, a, o, u. Všimnite si, ako sa postupne zaokrúhľuje ústny otvor
pri ich vyslovovaní.

e — je krátka a otvorená hláska, vyslovuje sa podobne ako e v slovenskom slove „medzi“,
napr.: fekete — *čierny*.

é — je zatvorená hláska, ktorej výslovnosť je medzi é a í. Vyslovujte za sebou: e, é, í. Pri
tvorení hlásky e jazyk je v spodnej časti ústnej dutiny, pri é je jazyk vyššie a pri í je jazyk
skoro na podnebí. Napr.: nép — *ľud*, szép [sép] — *pekný*. Všimnite si rozdiel vo výslovnosti
samohlások e, é v slove beszélék:

Maga is beszél magyarul?[maga iš besél maďarul] *Aj vy hovoríte po maďarsky?*

Nem, én nem tudok magyarul. *Nie, ja neviem po maďarsky.*

Nagyon szépen beszél szlovákul. [nad'on sépen besél slovákul] *Hovoríte veľmi pekne po slovensky.*

Nagyon jól beszél magyarul. [nad'on jól besél maďarul] *Hovoríte veľmi dobre po maďarsky.*

Samohlásky **ö, ó, ü, ú** vyslovujeme tak ako v nemeckých slovách „können, schön, Müller, müde". Napr.: **török** [nie terek] — *Turek*, **szürke** [nie sirke] — *sivý*. Pozor, aby sme **ö** nevyslovovali ako e; **ü** ako i!

ö, ü sú krátke,

ó, ú sú dlhé hlásky. Napr.: **könyv** [koňv] — *kniha*, **tör** — *dýka*, **fűzet** — *zošit*, **tű** — *ihla*.

Samohlásky sú podľa ich trvania krátke a dlhé.

Krátke samohlásky: a, e, i, o, ö, u, ü

Dlhé samohlásky: á, é, í, ó, ő, ú, ű

Je veľmi dôležité dbať na krátkosť alebo dĺžku samohlások, lebo slová s krátkymi samohláskami majú iný význam ako tie isté slová s dlhými samohláskami.

Napr.:

kar (rameno) — **kár** (škoda) / **ver** (bije) — **vér** (krv) / **kor** (doba) — **kór** (choroba) / **tör** (láme) — **tör** (dýka)

magyar [maďar] *Maďar; maďarský* / **magyarul** *po maďarsky* / **maga** *vy* / **is** *aj* / **beszél** [besél] *hovori* / **nagyon** [nad'on] *veľmi* / **szépen** [sépen] *pekne* / **szlovákul** [slovákul] *po slovensky* / **jól** *dobre* / **török** *Turek; turecký* / **olasz** / **olaszul** / **czeh** / **csehül** / **jó** / **jól** / **angol** / **angolul**

c Výslovnosť spoluhlások

Spoluhlásky, ktoré sa vyslovujú tak ako v slovenčine : **b, c, d, dz, f, g, h, j, k, l, m, n, p, r, t, v, z**

Rovnako sa vyslovujú, ale inak sa píšú tieto spoluhlásky:

cs — **č** / **dzs** — **dž** / **gy** — **d'** / **ly** — **j** / **ny** — **ň** / **s** — **š** / **sz** — **s** / **ty** — **t'** / **zs** — **ž**

Napr.: **csendes** [čendeš] — *tichý*, **alacsony** [alačoň] — *nízky*, **dzsessz** [džess] — *džez*, **nagy** [nad'] — *veľký*, **folyó** [fojó] — *rieka*, **szép** [sép] — *pekný*, **tyúk** [t'úk] — *sliepka*, **zsír** [žír] — *masť*.

Na konci slova spoluhlásky **b, d, g, gy, v, z, zs** ostávajú znelými.

Napr.:

b hab (pena, šľahačka), nie hap / **d** marad (ostáva), nie marat / **g** mosolyog (usmieva sa), nie mošojok / **gy** így (takto), nie íť / **v** név (meno), nie néf / **z** ház (dom), nie hás / **zs** garázs (garáž), nie garáš

Spoluhlásky **d, l, n, t** sa nezmäkčujú pred samohláskami e, i, í, vyslovujú sa tvrdo, napr. dió | dyó) — *orech*, tíz [týz] — *desať*, tenni [tenny] — *robiť*, ide [nie: ide!] — *sem* atď.

V maďarčine v niektorých slovách sú zdvojené spoluhlásky: ebben— *v tomto*; add ide — *daj sem*; efféle — *takýto*; reggel — *ránu*; ehhez — *k tomuto*; éjjel — *v noci*; akkor — *vtedy*; állam — *štát*; szemmel [semmel] — *s okom, očami*; tenni — *robiť, položiť*; éppen — *páve*; erre — *na toto*; lassú [laššú] — *pomaly*; adott — *dal*; evvel — *s týmto, týmto*; vízzel — *s vodou, vodou*.

Dbajme na správnu výslovnosť zdvojených spoluhlások v maďarčine, lebo len tak bude naša výslovnosť správna. Zdvojené spoluhlásky sa vyskytujú uprostred alebo na konci slova. Slová sa nikdy nezačínajú zdvojenými spoluhláskami. Pri zdvojovaní spoluhlások skladajúcich sa z dvoch písmen, zdvojuje sa len prvé písmeno, napr.: annyi [aňňi] — *tolko*; asszony [assoň] — *žena*.

d Harmónia samohlások

V pôvodných maďarských slovách sú alebo samé vysoké alebo samé hlboké samohlásky, napr.: **ember** (človek), **gyerek** (dieťa), **asszony** (žena), **anya**(matka).

Vysoké samohlásky sú: **e, é, i, í, ö, ó, ü, ú**

Hlboké samohlásky sú: **a, á, o, ó, u, ú**

Túto charakteristickú vlastnosť maďarského jazyka je dôležité vedieť pri pripájaní prípon. K slovám, ktoré majú hlboké samohlásky, pripájame prípony s hlbokými samohláskami a k slovám, v ktorých sú vysoké samohlásky, pripájame prípony s vysokými samohláskami: napríklad slovenskej predložke *v* (so 6. pádom) odpovedá maďarská prípona **-ban** alebo **-ben**, predložke *pri* (so 6. pádom) prípona **-nál** alebo **-nél**. Podľa harmónie samohlások: *v dome* bude házban (**ház** — *dom*), *pri dome* háznál, *v záhrade* bude kertben (**kert** — *záhrada*), *pri záhrade* kernél.

Samohlásky **e, é, i, í** však môžu byť výnimočne aj v slovách s hlbokými samohláskami, napr.: **csinos** [činoš] — *driečny, švárny*; **bíró** — *sudca*, **méltó** — *hoden, hodný*.

Aj v zložených slovách, ktoré sú zložené z dvoch alebo viac slovných základov s rozličnými samohláskami, môžu byť hlboké samohlásky s vysokými samohláskami, napr.: szakszervezet (**szak** — *odborová*, **szervezet** — *organizácia*).

V zložených slovách alebo v slovách cudzieho pôvodu, kde sa vyskytujú vysoké aj hlboké samohlásky, pripájame prípony obvykle podľa poslednej slabiky slova. Napr.: szakszervezetben — *v odborovej organizácii*, technikában — *v technike* atď.

e Prízvuk

Prízvuk v maďarčine je ako v slovenčine, vždy na prvej slabike slova. Slabší prízvuk je v zloženinách na prvej slabike každého člena zloženiny. Napr.: előszoba [előszoba] — *predizba, predsieň*.

f Rody

Maďarčina nerozoznáva žiadne gramatické rody- szép [sép] znamená rovnako *pekný, pekná, pekné*:

szép férfi — *pekný muž* / szép nő — *pekná žena* / szép gyermek — *pekné dieťa*.

g Určitý a neurčitý člen

V maďarčine pred podstatnými menami často, býva určitý alebo neurčitý člen.

a, az — je určitý člen

egy — je neurčitý člen

Určitý člen **a, az** majú v maďarčine podstatné mená, ktoré označujú osobu, vec alebo pojem známy, skorej už uvedený alebo taký, ktorý má všeobecnú platnosť, napr.: **a világ** — *svet*, **az emberiség** [az emberiség] — *ľudstvo*. To znamená, že hovoriaci a počúvajúci myslia na tú istú osobu, predmet alebo pojem.

A stojí pred slovom, ktoré sa začína spoluhláskou: a szoba, a könyv, a toll.

Az stojí pred slovom, ktoré sa začína samohláskou: az asztal, az ajtó, az ablak.

Napr.: **Az asztal a szobában van. Stól je v izbe.**

Neurčitý člen **egy** — *jeden, jedna, jedno*, má význam: *akýsi, istý, nejaký*.

Napr.: **Egy ember van itt. Akýsi človek je tu. Egy fiú van ott. Njaký chlapec je tam.**

Bez určitého člena podstatné mená majú všeobecnejší význam. Podstatné mená sú bez určitého člena len v tom prípade, keď vyjadrujú všeobecný pojem.

Napr.: Az asztalon **könyv** van. *Na stole je kniha*, (a nie taška alebo niečo iné).

Itt **könyv, füzet, toll** és ceruza van. *Tu je kniha, zošit, pero a ceruzka*, (a nie kľúč, váza alebo niečo iné).

Osobné mená, priezviská, názvy miest a väčšinou aj štátov používame bez člena: **Anna, Ferkó, Magyarország, Csehország**. Názvy hôr a riek majú vždy určitý člen: **a Duna, a Balaton**.

Cvičenie 1: *Dajte určitý člen pred tieto slová:* ház, kert, hegy (*vrch*), ablak (*okno*), szekrény (*skriňa*), előszoba, tú, kár, vér, kor, asszony, ember, fiú, állam, nép, bíró, garázs, név, kar.

Cvičenie 2: *Odpovedzte na otázky vetami v zátvorke:* 1. Hol van a könyv? (Kniha je tu.) 2. Mi van a szobában? (V izbe je stôl a skriňa.) 3. Hol van az ablak? (Oblok je hore.) 4. Ki van itt? (Nejaká žena je tu.)

ajtó dvere / fent hore / Hol? Kde? / Ki? Kto? / Mi? Čo?

h Osobné zámená

Jednotné číslo : 1. **én** ja 2. **te** ty 3. **ő** on, ona, ono

Množné číslo: 1. **mi** my 2. **ti** vy 3. **ők** oni, ony

Príklady vo vetách:

Én Feri vagyok. *Ja som Ferko.*

Te Zsuzsi vagy. *Ty si Zuzka.*

Ő itt van. *On je tu.*

Mi itt vagyunk a ház előtt. *Sme tu pred domom.*

Ti a házban vagytok. *Vy ste v dome.*

Ők otthon vannak. *Oni sú doma.*

i Časovanie slovesa van (lenni) — byť

Prítomný čas

én . . . vagyok

te . . . vagy

ő . . . v a n

m i . . . v a g y u n k

ti . . . vagytok

ők . . . vannak

Osobné zámená én, te, ő, mi, ti, ők, tak isto ako v slovenčine, môžeme aj vynechať.

Dialóg — Párbeszéd

Hol vagy, Zsuzsi? Itt **vagyok**. Kde si, Zuzka? Tu som.

Hol **vagy**, Feri? Itt **vagyok** a szobában. *Kde si, Ferko? Tu som v izbe.*

Hol **van** a tanár úr? Itt van a szobában. *Kde je pán profesor? Tu je v izbe.*

Hol **van** a doktor? Itt **van** az asztalnál. *Kde je doktor? Tu je pri stole.*

Ti hol **vagytok**? Mi itt **vagyunk** a kertben, a ház előtt. *Kde ste? Tu sme v záhrade, pred domom.*

Feri, Zsuzsi, hol **vagytok**? Mi is kint **vagyunk** a kertben. *Ferko, Zuzka, kde ste ? Aj my sme vonku v záhrade.*

Hol **vannak** a gyerekek? Lent **vannak**. *Kde sú deti? Sú dole.*

Hol **van** Feri és Zsuzsi? Otthon **vannak**. *Kde je Ferko a Zuzka ? Sú doma.*

lent dolu / **előtt** pred / **és** [és] a / **kint** vonku / **otthon** doma

Poznámka : Slovák zakončené na krátke -a alebo -e pri prijímaní prípon sa predlžia: szoba, szobában, szobánál. (Pozri lekción 2 d.) Predložke *pred* so 6. pádom v maďarčine odpovedá postpozícia **előtt**, ktorá stojí vždy za menom, na ktoré sa vzťahuje, napr.: *pred domom* a ház előtt, *pred stolom* az asztal előtt. Podobne predložke *vedľa* odpovedá postpozícia **mellett**, napr.: *vedľa stola* az asztal mellett.

Cvičenie 3: *Preložte a časujte:* Ja som doma.

j Spojka is

Spojka *is* — *aj, i* kladie sa bezprostredne za slovo, ku ktorému patrí, napr.: Mi is kint vagyunk a kertben. *Aj my sme vonku v záhrade.* Te is itt vagy? *Aj ty si tu?*

Cvičenie 4: *Zmeňte vety podľa vzoru:* Itt vagyok a ház előtt. Te is itt vagy ? Én is itt vagyok a ház előtt.

1. Itt vagyok a kertben. 2. Itt vagyok a szobában.

Cvičenie 5: *Dajte do množného čísla vety 4. cvičenia podľa vzoru:* Itt vagyunk a ház előtt. Ti hol vagytok?

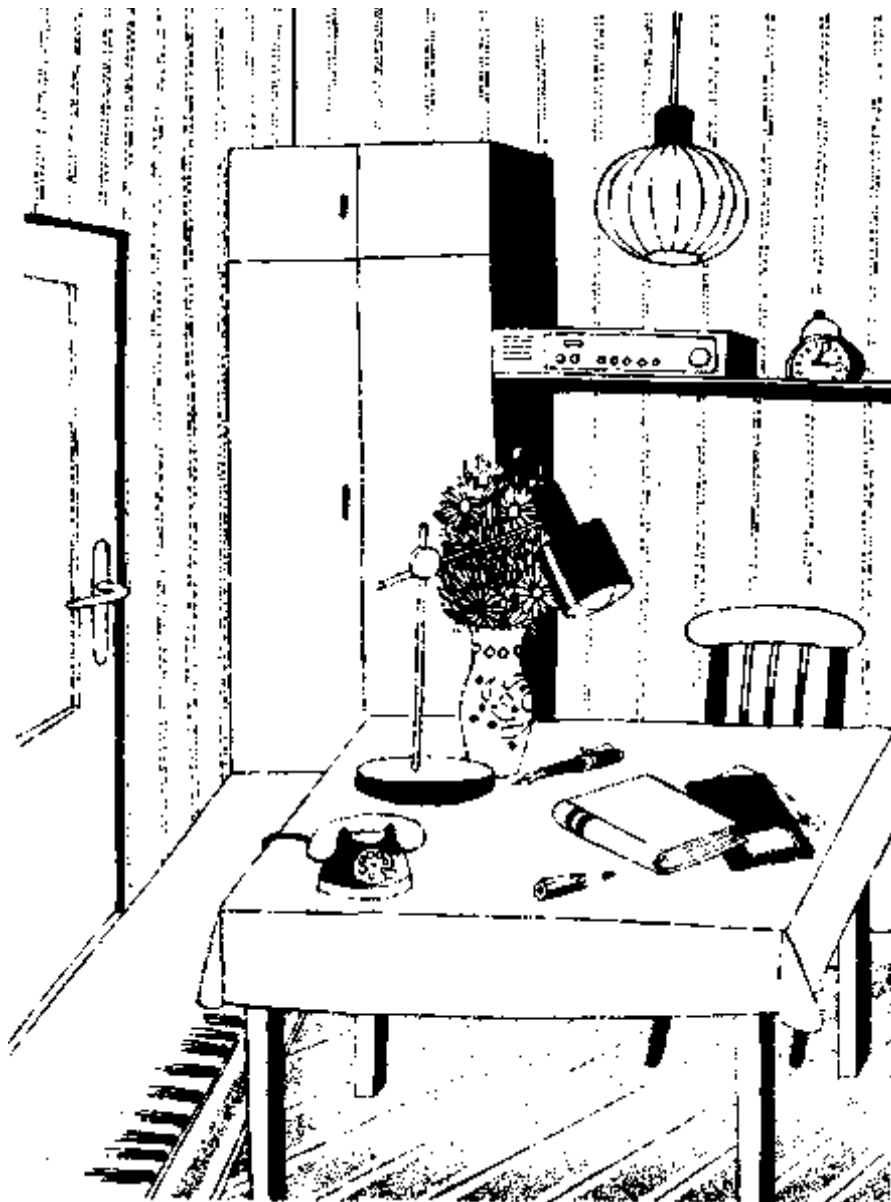
Hol vagyunk? A szobában vagyunk. Hol van az asztal? Az asztal itt van közepén. Hol van a szék? A szék jobbra van. Hol van a szekrény? A szekrény balra van. Hol van az ajtó? Az ajtó is balra van. Hol van az ablak? Az ablak ott van. Hol van a lámpa? A lámpa fent van. Hol van a szőnyeg? A szőnyeg lent van. Ki van itt? Egy fiú van itt. Ki van ott? Egy lány van ott. Mi van az asztalon? Az asztalon telefon, lámpa, füzet, könyv, ceruza és toll van. Hol van a váza? A váza a lámpa mellett van. Hol van az óra? Az óra a rádió mellett van. Hol van a kép? A kép a falon van.

Poznámka: Predložke *na* (so 6. pádom) odpovedá, v maďarčine prípona **-n, -on, -en, -ön**, ktorá pristupuje k slovám podľa zásad harmónie samohlások. Variant **-n** pristupuje k slovám

zakočeným na samohlásku: *na lampe/t lámpán, na stole asztalon, na záhrade kerten, na knihe könyvön.*

középen *uprostred* **szék** [sék] *stolička* **jobbra** *napravo* **balra** *naľavo* **lámpa** *lampa*
szőnyeg [sőneg] *koberec* **lány** [lāñ] *dievča* **váza** *váza* **mellett** *vedia* **óra** *hodina, hodiny*
kép *obraz* **fal** *stena*

Cvičenie 6: *Preložte a odpovedzte na otázky!* 1. Čo je hore? 2. Čo je dole? 3. Čo je naľavo? 4. Čo je napravo? 5. Čo je v prostriedku? 6. Kto je tu? 7. Kto je tam? 8. Kto je doma? 9. Čo je tu? 10. Čo je na stole?

Pozdravy — Üdvözlések

Jó reggelt! — Dobré ráno! **Jó napot!** — Dobrý deň! **Jó estét!** — Dobrý večer!
Viszontlátásra! [visontlátásra]/ **Viszlát!** — Do videnia! Dovi! **Szia! Sziasztok!**

Rozhovor — Beszélgetés

— Jó napot. Itt van a doktor úr?

— Tessék bejönni. A doktor **úr** a **szobában van**.

— Köszönöm.

— Jó reggelt. **Itthon van Feri?**

— Igen, Feri itthon van.

— Ki van még itt?

— István is itt van.

— Itt van Feri a szobában?

— Nem, kint van a kertben.

úr pán (používa sa vždy za menom) / **itthon** doma / **tessék bejönni** [teššék] nech sa páči
vojdite /**igen** áno / **még** ešte / **köszönöm** [kösönöm] d'akujem / **nem** nie